

פ עם, כשהייתי ילד קטן, ראיתי תי- אטרון-בובות.

איש רע הרביץ באיש טוב, והאיש הי טוב התגסק באיש הרע וניצח. כמו כל הילדים שהיו בחדר, צעקתי כשהאיש הרע עשה את הדברים הרעים, ובכיתי כשסבלה האשה הטובה, ושמתתי כשהטובים ניצחו.

אחר-כך לקח אותי אבי אל מאחורי המסך, ושם ראיתי איש אחד גדול, שהי ריד מהאצבעות שלו בובות. הבובות היו האיש הטוב והאיש הרע.

זאת הייתה אחת התגליות הגדויות לות של חיי. הבינתי שזה היה מישחק, ושאישי אחד מפעיל גם את הדמות האכזרית וגם את הי דמות שוחרת-הצדק, ושמוגרוות הדמויות מדבר קולו של אותו איש.

יתכן שלמדתי או להטיל ספק בדברים הגלויים לעין. כשאני שומע קול, אני שר אל: האם זה באמת קולו של האיש שאני רואה אותו? או שמא אני רואה אלא בובה מתנועת, הלבושה על אצבעות של אדם נסתר? האם המלחמות הנוראות המתחוללות לעיני הן מלחמות אמיתיות, או שמא אינן אלא מישחק מבוזים, וכל הדמויות גם יחד עושות את רצונו של איש אחד הבוי?

בקיצור, כשאני יושב בחדר, ומסביבי צועקים כל הילדים אחי רים, הידד! לאיש הטוב ו"בוז" לאיש הרע, גובר מי החשק לקום בשקט, להציץ מאחורי המסך ולרר את מה קורה שם כאמת.

ב ימים האחרונים מתחוללת לנגד עינינו מלחמה גדולה ונוראה.

איש אחד שתוסיעין (האם זה האיש הטוב או האיש הרע?) מכנס עיתונאים ומוסר תדריכים ונואם בטלוויזיה. הוא אר מר שבהחלט אפשר עכשיו להשיג שלום, ושעורבים מוכנים, אבל זה לא כדאי לנו.

כדאי לנו להחזיק בכל השטחים שכבשנו, וצריכים להתחיל בכלום, כי כך אמר אלר הים לנביא בענתות, ואף אחד אינו רעב ואינו לן מתות לגשר. ואם לא נטפל בבעיות הסוציאליות שלנו, או זה בכלל לא אסון גדול.

באותו זמן בא איש אחד עם שפם (האם זה האיש הרע או האיש הטוב?) ונואם גאום חוצב-להבות, ומשגע את שאר הי דמויות על הבמה. הוא אומר שאסור לנו בשום פנים ואופן להחזיק בשטחים שכבשו נו, מפני שהם גחלים לוחשות וזה לא טוב בשביל הידיים שלנו. ואסור לנו לחכות אפילו עד השלום, אלא צריכים לזרוק את הגחלים מן הידיים מייד, ארטוטו, וזשה לא טוב שהאנשים היחידים בארץ הבר נים עדיין את הציונות הם ערבים, ושאנח לנו משלים ועושקים אותם. ושדווקא יש לגנו עוני, וזשה יהיה אסון גדול אם לא נחלו אותם.

וכך הילדים הגדולים צועקים "הידד! לאחד ו"בוז" לשני, איך שמתחשק להם, ומוכנים להרביץ לריאקציונר או לכוהן, ולהגן על בעליהם בארומה או אישה-מוסר.

וכולם לוחמים זה בזה, ומרביצים, ומקבלים מכות, ונואמים איש נגד רעהו, ומציגים תוכניות, ושוללים תוכניות, ואם לא היה עדיין רצח על הבמה, הרי זה רק מספני שההצגה נמצאת עדיין בעיצומה. ומסביב נואות קריאות היי, ו"בוז", וסקרי רעתיקהל קובי עים שהציבור תומך בפלוני ושונא את אלמוני, וכולם נהנים, ואין אף רגע אחד של שיעמום.

מה יקרה בפרק הבא? האם הזקנה תרד מן הבמה? האם שתוסיעין יגבר על הי קרה? האם המתולתל ישים רגל לשתוסיעין? האם בעל-השפם יתקע למיששו סכין בגבו? האם הוא עם המישפטים

רים באצבע שעליה לבושה הבובה. אולי האצבע עצמה אינה בסדר. ואולי מי יודע? קורה גם, וכמו בחזון מתמררת הבובה נגד היר המפעילה אותה, ואומרת דברים שהיא לא צריכה להגיד. הנאום האחרון של הבובה, המשחקת את התפקיד "בן-אהרון", באמת לא היה בסדר. הוא לא היה כתוב בתמליל. במחזה צריך "בן-אהרון" להרגיז את הבובות האחרות. אבל נדמה כאילו הוא הרגיו הפעם גם את מר מערך עצמו.

אולי, אבל זה לא כל-כך חשוב. כי "בן-אהרון" נשאר במקומו — עד האצבע הקטנה של המערך.

תיאטרון הבובות

הוא לא יכול לרדת מן האצבע, וזה גם אינו עולה על דעתו. ואילו המערך עצמו אינו מוריד אותו, וישתף אותו גם כסצנה הבאה של ההצגה, מפני ש"בן-אהרון" מר שך קהל. הוא אהוב על חלק מן הבאים, ושנוא על חלק אחר של הבאים, אלה גם אלה משלמים דמי-כניסה גבוהים, וכל הי כסף זורם לאותו הכיס. הכיס של המערך.

ב וורדאי, יצחק בן-אהרון אינו בובה. אין הוא מקבל את מרותו של איש. לעיתים אף נדמה שאינו מקבל את מרותו של עצמו.

הוא אומר דברים שהוא הגה אותם. בכל השממה האינטלקטואלית של צמרת המערך, הוא הוגה-הידיעות היחיד, והוא מת-עמק הרבה יותר מעמיתיו הרדודים. שי טוהר-דאייתם נמדד בשבועות, או בחור דשים. בן-אהרון הוא לא את עצמו, לפחות, מה תהיה דמות המדינה בעוד דור. גם משה דיין אינו הבובה של איש. אין הוא אומר מה שאחרים חושבים. אין הוא אומר אפילו מה שהוא עצמו חושב, אלא לעיתים נדירות ביותר. הוא משחק תפקיד, אבל את התפקיד הזה הוא הזמ ציא לעצמו.

אלום: אולם מי שמשתכנע עידידי יצי חק בן-אהרון ורוצה להצביע בעדו — מוכרח להכניס את הקול שלו לקופה של המערך. ומי שמשתכנע נע, לעומת זאת, עידידי משה דיין ורוצה להצביע בעדו — מוכרח להכניס את הקול שלו לאותה הקופה. עובדה פשוטה זו מרוקנת את המיל-חמה הנוראה ביניהם מכל תוכן ממשי. הי מלחמה פשוט אינה חשובה, מפני ששני

הארוכים יישאר לפתע בלי מילים? המתיחות גוברת. הקטע הבא מתחיל. הילדים עוצרים את נשימתם... ובכל זאת, מה קורה מאחורי המסך?

מ אחורי המסך יש איש אחד, ששמו המערך. וכל הדמויות שראינו על הי במה, לבושות על אצבעותיו השונות של האיש הזה.

אחרי שנגמרת ההצגה, וכדי הי ידדים הגדולים הדכו הביתה נסעי רים ונרגשים, לוקח האיש את כל הדמויות, מנקה אותן היטב, ושם אותן בקופסה אחת. לכדי דמות יש שם המקום שדה, כרי שאפשר יהיה למצוא אותה כנקל בהתחדש ההצגה.

תוויות קטנות מראות היכן המקום של כל דמות: "דיין", "גולדה", "בן-אהרון", "אלון", "ספיר", "אבן", וכן הלאה. האיש שמואחורי המסך, שהוא מומחה גדול בחיקוי קולות, פוגר את הקופסה, ניגש אל הקופה, מר נה את הכסף ששיזם הקהל, שם את הכסף בכיסו, והולך הביתה. אומרים שהוא חי לא רע מהעסק הזה. מה גם שאין לו מתחרה. פה ושם מנסים לחקות אותו, אבל לא מגיעים לקרסוליו. אין אלטרנטיבה.

א יני רוצה לומר, חלילה, שהאיש הזה, ששמו מערך, כתוב את כל פרטי ההצגה מראש, ומתחר את התמליל המדוייק, ואומר לכל דמות בדיוק מה לעשות. תיאטרון-הבובות הזה הוא מיוחד במי-נו. כל בובה בו יכולה לקבל, לפתע, מעין חיים עצמיים. אולי זאת התכונות השרי

היריבים פועלים לטובת אותו האינטרס עצמו — האינטרס של המערך.

תיאטרון אמיתי — גם תיאטרון-בובות — מבוסס על אשלייה. הוא גונב את דעת הצופה, אך גניבת-הדעת היא בתוס-לב. היא באה לשרת חווייה אמנותית, או לספק בידור נעים. גניבת-הדעת של תיאטרון-בובות פולי-טי אינה אמנות ואינה בידור. וזהו גניבת-דעת אמיתית, מפני שהיא באה לרמות. האשלייה משרתת אינטרס.

ומי שלוקח חלק בהצגה כזאת, אף ככוונת פהורה ביותר, משתתף בלא-יודעו במלאכת רמזיה. נניח שפלוני שוכנע עידידי דברי בן-אהרון, או דברי ידידו, ליבה אליאב, הוא סבור שהחוקת השטחים היא אסון למדי-נה, ושצריכים להחזיר אותם, ושחריגי פיתח-רפיח, עקרבה, בירעם ואיקרית הם חרפה, ושיש לסתום אצלנו את הפער הי משווע ולחסל את העוני הממאיר, ושאין דבר חשוב יותר מן השלום, ושהציונות האכזרית (לזולת) והמתוקה (לעצמנו) אי-בה לנשל ולדכא את העם השני, ושעלינו לבנות חברה חדשה וצודקת, שתחזיר לכר לנו את תדוות-היצירה ואת שימתח-החיים. יופי, פלוני שוכנע. מה עליו לעשות? בא בן-אהרון (או לובה אליאב) ואומר: הצטרף למפלגת-העבודה. אבל זוהי מיפלגת-השילטון, המנצחת כיום על מלאכת הסיפוח הזוחל וההתי-נחלות הדהורת. זו השולחת את גולדה מאיר אל ניכסון, בלי רעיונות חדשים, אחרי שהמלך חוסיין הציע הצעת-שלום מרהיבת-לכת. זו שבשמה מכריז משה דיין שהפער הסוציאלי הגדל והולך בארץ "אינו אסון", ושאין טעם לפעול נגד העוני. זו המגשימה תורה זו יום-יום עלי-ידי מדיניות כלכלית המרוששת את הי עניים ומעשירה את העשירים.

תיאטרון הבובות

במפלגה זו אין חיים דמוקי רטיים אמיתיים, ואין כל אפשרות להשפיע עליה, מבפנים ו"מדי-מפה". השפעת בן-אהרון בה קרוי כה לאפס, והשפעת אליאב עומרת כסימן מינוס.

מתקרבות הבחירות. מה צריך אותו פלו-ני לעשות? לבן-אהרון ואליאב יש תשובה נחרצת: להצביע בעד רשימת המערך. שהרי בה יש אנשים כמו בן-אהרון ואליאב, ויש בה גם יונה מדופלמת כמו אברהם עופר (העור שה ימים ולילות כדי לחסל את כוחות-השלום האחרונים בכנסת).

נניח שפלוני יתפתה לבן-אהרון ויצביע בעד המערך. מה תהיה התוצאה? קולו יחזק את הממשלה, שברא שיה עומדת גולדה, והמפעילה מדיי-ניות דיין חלכה למעשה, בשטחים המוחזקים משני עברי הקו הירוק.

כה זה, אומרים החכמים. כזאת היא הפוליטיקה. אבל זאת אינה פוליטיקה. בודאי, בפוליטיקה שכזו יחד אנשים שאינם תמיידעים לגמרי. צריכים לעשות פשרות. כדי ליצור מיפלגה גדולה, בעלת כושר-מאבק ושלטון, מגשרים על פני חילוקי-דיעות קטנים, וגם לא-יכל-כך קטנים. אבל גם בפוליטיקה אין אנשים ישרי-לב ימוזים לשכון יחד, כי מיפלגה אחת, כשהם רוצים דברים ה פוכים, כשמשאת-נפשן של הי אחד היא טרגדיה היסטורית בעיני השונה, וחזונו של השני היא בגידה פשוטה בעיני הראשון.

"מיפלגה" שכאלה הם דובריה, אינה גוף פוליטי. היא תיאטרון-בובות.